

tělo mělo z čeho růst, čím mi. Stále a stále přivádějí ísti, jedl, nebo jedla by jen k rodičů Vašich nemá skoro stnání, musí se uskrovnovati, i, v této zlé době nedělejte denní potřeby žijícím, ještě d jest výborným příkladem llo „něco lepšího“. Buditelé , naši umělci a učenci až na i nejtrpčí bída, skoro nikdy ak rádi, naši sportovci, jsou u stravou, jakou Vám Vaši ší“ jest také to nejzdravější. ho života vítězili a ovládali ile se oddali životu rozmařil- zte tedy rádi prostou stravu, Dát se k jídlu nutit, jest

udete hodně pohybovat na ě čistota vzbudí již pořádný oupejte! I když umíte plavat, ušený plavec. I dobrý plavec rý jest nad jeho sílu, může lí omývejte. Po koupeli a po

Ale bavte se slušně! Samota sté řeči, surová slova, jak je šlení jeví se brzy i ve výrazu . Tahy obličejů otupí, zhrub- e hrubostí mluvy a slov stá- no, aby ti dospěli se od Vás uhá léta, ba století byli roz- zdělání a ústrky vnutily lidu již děti svobodného národa, trpký, musí to přestati. Ne- vte hrdě rodnou řečí, tak la- mluvejte řečí, která ukáže, že i vládnouti jiní jen proto, že ež Vy.

raví, pevní a slušní, bude ta ovládne první chytrák a zo- motinářů, a budete moci sami život. Ale hřejte vždy slušně,

jak Angličan říká „fair“. Nesurovte! Surovost není hrou; chytrost, zručnost jest nutná ke hře. Nebudte žalobníčky! Ze žalobníčků se ve stáří vyvinou nemocní lidé: sudilové. Ti prosoudí poslední halíř pro hlouposti, jsou postra- chem soudců a lékařů, kteří těžce o nich podávají posudky, zda to jsou ještě lidé duševně zdraví neb blázni.

Onemocníte-li, nebojte se lékaře! Nic není tak hnusného a hloupého, než takový malý pacient, který u lékaře křičí, pláče, tluče matku při svlékání, kope, kouše a plivá po lékaři. Jistě Vám lékař zbytečně neudělá bolest. Vyšetření, i nějaký ten nutný zákrok dopadnou pro Vás jistě hůře při takovém odporu. Skoro každý lékař má děti rád, ale nemá dosti času s Vámi zápasit, každý jest přetížen prací, venku v čekárně čeká řada nemocných z daleka, ti spěchají k vlaku, ti do práce. A tak nezbude než vykonat na takovém kří- klounovi zákrok mnohem drsněji, než kdyby byl klidný.

A pamatujte si: budete-li čistotní, budete-li se mýt před každým jídlem, často koupat, budete-li hodně na vzduchu a slunci, nebudete-li surově a pře- pínat svých sil při hrách, budete-li slušně a bez mlsoty jísti, jistě často k lé- kaři nepřijdete. A nebudete se celý život bát soudu, budete-li slušně mluvit, navyknete-li si již v mládí hrou, že nesmíte být surovými, a navyknete-li si, že jako ve hře, tak i v životě má druhý člověk také svá práva, která Vy musí- te uznávat. Na svém právu však klidně a odhodlaně trvejte! Budete pak zdravá, šťastnější a silnější generace než nyní.

Josef Valenta:

Z dějin obecné školy v Novém Kníně.

Jednou z nejstarších škol v našem školním okrese jest škola novoknín- ská. Kdy byla založena, není přesně známo. První zmínka o ní děje se r. 1380, kdy správcem jejím byl Jan z Vranín, klerik nižšího svěcení. Jak patrně z Akt konsistoře pražské, jmenován správcem školy roku 1379. Protože před tímto datem není nikde o škole novoknínské zmínky, jest tento rok pokládati za rok založení školy. V 16. století připomíná se Jan Capr Knínský, v letech 1581—1582 učitel a písař městský obce Kasejovic, který vy- šel z městské školy knínské. Ne-li v této době, jistě na počátku 17. století byla tato škola již dvoutrídni, neboť vedle rektora připomíná se již také po- mocník. Rektor školní býval tu radním (městským) písařem. Takovým při- pomíná se r. 1601 Šebestian Příbramský, o němž zmiňuje se spisovatel Zikmund Winter ve spise „Ze školy a z domova“.

Co do platu pevného počátkem 17. století nejbídněji na tom byli učite- lé školy novoknínské. Píšet odtud r. 1605 pomocník Samuel Xenophilus do university mistru Martinu Bacháčkovi z Nauměřic, že nechá té školy a půjde domů k otci, neboť není žáků, není skoro žádného salarium, žádné stravy. Správce i kantor, oba dohromady prý dostávají týdně pouze 4 groše bílé. To by vydalo skoro 7 kop míšenských za rok. Tot věru málo, ale mistr Ba- cháček urazil se rozhodnutím knínského pomocníka a zle mu odvětil, kdyby se v malé škole osvědčil, že by ho dal do větší; kdyby tu školu zvelebil, jistě by mu purkmistr a obec salár slušný dali. Vyčetl mu, že takoví učitelé svou

nepilností chtějí dobře spravované školy zplundrovati a v nic obrátiti, takže ti, kteří si takové oficiály najímají, rektoru universitnímu za ně potom „plijíce děkují“. Radí mu, aby zůstal, kde je, chce-li odejítí však, že několik žadatelů jiných má před rukama. Není známo, působilo-li otcovské napomenutí Bacháčkovo na nespokojeného školského pomocníka, ale mezi dárci v Bacháčkových „Receptech“ čteme r. 1607 také měšťany knínské, kteří mu přinesli beránka. Takovéto dárky přinášeny byly panu rektorovi za doporučování nových školních pomocníků a za jiné rozmanité školní služby, nejčastěji k svátkům a Bacháček si tyto dárky zevrubně zapisoval pod názvem „Recepta“.

V době protireformační jmenuje se tu učitelem a kantorem chori soused města Knína Václav Kluzburský. Ten vede si stížnost na učitelku Ka-

Náměstí v Novém Kníně se starou školou.

Zapůjčeno rehl. kanceláři F. Jecha.

teřinu, rodem v Příbramě, patrně ženu svého předchůdce, že po způsobu školním děti k ní do učení docházejí, ona vede je po způsobu svém, kacířském, kdežto jemu jich ve škole málo zůstalo, ač již pěkně náboženství katolickému zvykaly.

Městská škola knínská navštěvována byla především dětmi městskými, ale i staroknínskými, sudovickými a dětmi širšího okolí, pokud ve Starém Kníně nebyla zřízena škola farní.

Za vlády císaře Rudolfa II. změněna byla městská škola ve školu latinskou, t. zv. partikulární. Podobných škol bylo v Čechách 101, nejbližší byla pak v Příbrami a v Berouně.

V tabeli z roku 1713 připomíná se Vojtěch Žďárský, kantor. Ten jmenuje se v Kníně také r. 1718; v tabeli (soupise) z tohoto roku při jeho jméně poznamenáno jest: ona handluje v tkaničkách. Roku 1783 uvádí se v soupise měšťanstva kantor Vilém Fischler, v druhé polovici tohoto století také městský učitel Jiřík Sakař z Klínce. Od počátku 19. stol. jest pak řada městských učitelů již úplná a počíná učitelem Josefem Hejtmánkem, působícím též v letech 1815—1820 na farní škole ve Starém Kníně.

indrovati a v nic obrátiti, takže
diversitnímu za ně potom „plijíce
odejítí však, že několik žadatelů
oli otcovské napomenutí Bacháč-
, ale mezi dárci v Bacháčkových
ínských, kteří mu přinesli beránka.
ví za doporučení nových škol-
í služby, nejčastěji k svátkům
pod názvem „Recepta“.

tu učitelem a kantorem chori
vede si stížnost na učitelku Ka-

starou školou.

Zapůjčeno rekl. kanceláři F. Jecha.

ého předchůdce, že po způsobu
e je po způsobu svém, kacířském,
již pěkně náboženství katolické-

byla především dětmi městskými,
širšího okolí, pokud ve Starém

byla městská škola ve školu la-
l bylo v Čechách 101, nejbližší

ojtěch Žďárský, kantor. Ten jme-
ise) z tohoto roku při jeho jmé-
kách. Roku 1783 uvádí se v sou-
lruhé polovici tohoto století také
átku 19. stol. jest pak řada měst-
sefem Hejtmánkem, působícím též
ém Kníně.

Od r. 1774 podle císařského nařízení vyučováno bylo na škole jazy-
kem německým jako na všech školách v říši rakouské. Německý jazyk vy-
učovací vystřídán na naší škole českým teprve roku 1822.

Původně byly školní místnosti najímány, až teprve v 17. stol. postavena
byla za kostelem sv. Mikuláše, na místě Kolumbusova haltýře, škola, dřevěná,
která r. 1818 rozbořena a na jejím místě postavena r. 1819 budova zděná
(nynější stará škola). Prozatímní najaté školní světnice umístěny bývaly v do-
mech čp. 58 (nyní majitelem p. K. Šmucler), č. 14 (nyní p. Václava Netrefy)
a č. 1 (nyní radnice).

Až do r. 1869 podřízeno bylo školství církvi. Z vikářů, kteří ke zdejší
škole dohlíželi, uvádím zvláště P. Petra Jeřábka, děkana ve Svatém Polí,
P. Ant. Štiku, P. Jos. Slávína Votýpku, děkana v Dolních Hbitech, P. Jos.

Celkový pohled na Nový Knín.

Štůček zapůjčen reklamní kanceláři F. Jecha.

Vlčka, děkana v Hořovicích, P. Xavera Jadinu, děkana ve Sv. Polí, později
probošta svatohorského, P. Frant. Kostku, děkana příbramského.

K dohlédacímu okrsku těchto církevních školních dozorů (Schuld-
triktsausehr) patřily tyto školy: Pičín, Hluboš, Jince, Bezdědice, Hostomice,
Vosov, Mníšek, Sv. Kylián, Davle, Štěchovice, Slapy, Živohoušť, Nový Knín,
Starý Knín, Višňová, Smolotely, Dolní Hbity, Velké Pečice, Milín, Třebesko,
Nesvačily, Příbram, Březové Hory, Dubno, Obecnice, Borotice, Dobříš, Sv.
Pole, od r. 1827 též Rosovice.

Visitace jednotlivých škol bývala určena v přesném pořádku, na př.
v roce 1827: 30. 4. Pičín, 1. 5. Hluboš, 2. 5. Jince, 3. 5. Hostomice, 4. 5.
Vosov, 5. 5. Všeradice, 7. 5. Dobříš, 8. 5. Mníšek, 9. 5. Davle, 10. 5. Štěcho-
vice, 11. 5. Slapy, 12. 5. Živohoušť, 14. 5. Nový Knín, 15. 5. Starý Knín,
17. 5. Borotice, 27. 5. Višňová, 28. 5. Dolní Hbity, 29. 5. Smolotely, 30. 5.
V. Pečice, 31. 5. Milín, 1. 6. Nesvačily, 2. 6. Třebesko, 5. 6. Dubno, odpoledne
Příbram, 6. 6. Příbram, odpoledne Březové Hory, 7. 6. Obecnice a 12. 6.
Rosovice. Přihlížíme-li k obtížím tehdejšího spojení a rychlosti dopravních
prostředků, byl dohlédací tento okrsek skutečně značně veliký.

(Dokončení.)